

„SVĚDEK“ PROTI VÁCLAVU HAVLOVI

David Kabzan (*1969)

Hudebník David Kabzan se narodil 9. října 1969 v Krnově, ale vyrůstal se dvěma sourozenci v hornické a hutnické Ostravě, ve městě, jemuž se říkalo „ocelové srdce republiky“ a komunistický aparát je považoval za svou oporu. Odmala si uvědomoval, že žije v podivném a nepřátelském státním zřízení. Část rodiny měl v exilu, rodiče čelili různým politickým potížím, matka se navíc obvykle nedostavovala k tehdejším oficiálně povinným pseudovoltám, a když už šla, pojala podle synova vyprávění svou „občanskou povinnost“ svérázně – jednou prý k volební urně dorazila po čtyřech a volební lístek nesla v zubech.

Jako malý David chodil do velké sídlištní základní školy, v níž příliš nezapadl do žákovského „socialistického kolektivu“, lišil se zázemím, chováním i zjevem (například dostával v Československu neběžné oblečení od příbuzných ze Západu). Jeho rodiče se rozešli a matka se vdala za muže, o kterého se zajímala Státní bezpečnost. *„Jmenoval se Jarda Kremla, šikanovali ho a nakonec dohnali k sebevraždě,“* vzpomíná David Kabzan. *„Takže jsem brzy věděl, že to, co se děje ve světě dospělých, není legrace. A bylo mi jasné, kdo je nepřítel.“*

Když bylo Davidovi čtrnáct let, nastoupil v Praze na učiliště s maturitou na obor chovatel cizokrajných zvířat. Žil na internátě v Čakovcích a říká, že v duchu dobové absurdity tam vedle učňů bydleli také příslušníci StB, kteří měli zvláštní vztahy s ředitelem. Brzy se seznámil s lidmi z „druhé generace“ pražského undergroundu, začal chodit do hospod a na koncerty, a zase to měl o něco složitější než ostatní žáci: *„Ti estébáci se na mě zaměřili, vycítili, že se mnou není něco v pořádku. Otravovali a šmírovali mě na internátě i ve škole. Po tři čtvrtě roce to už bylo neúnosné, tak jsem se odstěhoval do jednoho bytu, kde nás ovšem bydlelo asi třicet.“* Ve škole se držel stranou, spolužáci a učitelé s ním ostatně raději nechtěli mít příliš společného, vědělo se, že se pohybuje – řečeno tehdejší policejní hantýrkou – „v prostředí závadové mládeže“. Postupně se seznámil i se staršími disidenty. V šestnácti letech byl poprvé v bytě Václava a Olgy Havlových, kde se konala jedna z neoficiálních filozofických přednášek, chodíval i na bytové semináře profesora Milana Machovce.

Tajná policie se o Davida Kabzana nepřestávala zajímat: *„Nejtěžší bylo, že jsem byl v Praze bez rodičů, neměl jsem zázemí. Kamarádi pocházeli většinou z disidentských rodin, z výslechů se vraceli do přirozeného prostředí, doma měli podporu. Já byl sám a estébáci*

mi to taky dávali najevo, říkali, abych si uvědomil, že nikdo neví, kde jsem, že si se mnou mohou dělat, co chtějí.“ K výsledkům ho odváželi i z vyučování, vyvolávali ho školním rozhlasem, vyslychali ho i během předmaturitního svatého týdne: „Maturitu jsem udělal, protože učitelé věděli, co mám za sebou, a nakonec ke mně byli dost shovívaví.“ Později rozšiřoval samizdatové publikace, roznášel letáky a ve druhé polovině osmdesátých let se účastnil protikomunistických veřejných protestů, po nichž byl vyslychán pravidelně: „Po nějaké demonstraci na Václavském náměstí jsem dostal přiděleného estébáka, který mě pak měl ,na starosti‘ až do revoluce.“

Výslechy se prý podobaly jeden druhému, David Kabzan měl pokaždé informovat, kam chodí, s kým se stýká, kdo mu předává samizdaty. Tehdy ještě nevěděl, že „jeho“ příslušník tajné policie se jmenuje Petr Beran a jeho kolega Kamil Líbal – na vyšetřovně se prý s jakýmsi estébáckým humorem oslovovali přezdívkami „Pusinka“ a „Líbalék“. Beran dal občas Kabzanovi facku, někdy mu při výslechu podkopl židli, nezřídka za jeho hlavou praštil pendrekem do plechové skříně. V lednu 1989 proběhla v Praze série brutálně rozháněných demonstrací, takzvaný Palachův týden (student Jan Palach se v lednu 1969 zapálil a dobrovolně si vzal život na protest proti tomu, že československá veřejnost a podstatná část politické reprezentace čím dál viditelněji resignovaly na odpor vůči sovětské okupaci a jejím důsledkům). Kabzan, který tehdy pracoval jako dělník v Národní galerii, se demonstrací zúčastnil a 17. ledna ho estébák Beran „vyslychal“ několik hodin: *„Při tom posledním výslechu [...] mě [...] mlátil čtyři hodiny. Nejdřív praštil pendrekem do plechové skříně, pak tloukl do mě, přes krk a přes hlavu. Seděl jsem na židli, vedle ní byl kavalec, a když už jsem to nemohl vydržet, převalil jsem se na něj. Na té posteli jsem dostal dalších pár ran obuškem. Bil mě dlouho. Pak šli estébáci na oběd a ke mně dali hlídače. Vrátili se a pokračovalo to. Chtěli, abych podepsal jakousi výpověď. Léta jsem se držel, abych jim nepodepsal nic, tak mě mlátili o to víc.“*

Příslušníci StB po Davidovi Kabzanovi mimo jiné chtěli, aby vypovídal proti Petrovi Placákovi (spisovatel a disident) a také aby vypověděl, že ho k účasti na demonstraci podnítila výzva Václava Havla – jak později zjistil, „svědectví“ mělo posloužit při plánovaném vykonstruovaném soudním procesu s Havlem, který se konal v únoru téhož roku. Zbitého Kabzana nakonec vyšetřovatelé posadili k psacímu stolu: *„Pamatuju si, že nad tím stolem visel plakát se Stalinem a v rozích měl ten Beran přišpendlena svá vyznamenání. [...] Když jsem řekl, že nepodepišu, Beran vzal pendrek a držátko mi přiložil na zátylek. Začal mi silněji a silněji tukul do páteře – a já jsem měl pocit, že už vůbec necítím tělo. Tak jsem tu výpověď podepsal.“*

Po výslechu, který probíhal v Bartolomějské, vedli estébáci Davida Kabzana průchodem do Konviktské, kde sídlila uniformovaná Veřejná bezpečnost a odkud měl být propuštěn. Cestou se vzpamatoval a přítomným policistům oznámil, že z něj příslušníci StB vynutili

podpis výslechového protokolu násilím. Podal pak oficiální stížnost na prokuraturu – a 25. ledna 1989 vydal k jeho případu disidentský Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných jedno ze svých Sdělení (č. 895). Píše se v něm, že v průběhu výslechu dne 17. 1. 1989 zapisovali policisté „do protokolu i to, co David Kabzna neuváděl“, že vznesl námitky a pak „ho začali bít“ a „utržil asi dvacet ran obuškem přes záda, zátylek a ruce“. Poté „pokračovali [...] v protokolaci, přičemž výlučnými autory zapisovaného textu byli sami“.

David Kabzan tehdy bydlel na ubytovně s matkou, která se za ním přestěhovala do Prahy. Za krátký čas po podání stížnosti uviděl z okna, jak k domu přijíždějí tři automobily značky Volha, typická policejní auta. V obavě ze zatčení utekl a poté se skrýval u známých na venkově, zatímco policie předvolávala a vyslýchala jeho blízké. Jak se dozvěděl, StB se ho chystala obvinít, že kdesi u Svitav přejel autem člověka, ačkoli neřídil, nevlastnil vůz ani řidičský průkaz: „Tehdy jsem se setkal s Petrem Placákem a říkal mi, že je to estébácký způsob, že se snaží dostat člověka na cokoli, co si vymyslí. Jenže to nebyla legrace – mohli mě jako podezřelého zavřít do vazby a trvalo by dlouho, než by se prokázalo, že jsem nic neudělal.“

Na podzim roku 1989 se však David Kabzan vrátil do Prahy. Přátelil se s mladými lidmi z nezávislého studentského hnutí, které vzniklo jako opozice vůči Socialistickému svazu mládeže, tedy masové oficiální mládežnické organizaci. Spolu s nimi se 17. listopadu 1989 zúčastnil povolené manifestace k uctění památky studenta Jana Opletala, který byl zabit roku 1939 při protinacistické demonstraci. Kabzan vzpomíná, že jeho přátelé měli megafon a přemlouvali účastníky manifestace, organizované svazem mládeže, aby se vydali průvodem směrem do centra Prahy. Průvod se tam nakonec skutečně vypravil a změnil se v pokojnou protirežimní demonstraci, proti níž na Národní třídě zasáhla policie a mnoho studentů zbilá. Ten den se komunistický režim v Československu začal hroutit.

David Kabzan dnes hraje v rockové skupině Rány těla, pracuje také na pražském statku Toulcův dvůr se zvířaty a věnuje se práci s postiženými dětmi. „Jeho“ estébáci Petr Beran a Kamil Líbal byli odsouzeni za to, že „zneužili pravomoc veřejného činitele“ k podmíněným trestům odnětí svobody. Sice to trvalo to sedmadvacet let, ale přesto jde o jeden z mála případů, kdy české soudy rozhodly, že se takoví lidé provinili.

Autor textu Adam Drda